

[Počátek a Ježíš v Janově evangeliu (1)]

I.

1. Význam počátku, původu má své meze. Počátek může být zapírán, nepoznán (1:10–11).¹ To ovšem nemůže počátek problematizovat. Původ tělesný a původ duchovní jsou nezaměnitelné (3:6). Nicméně možnost znovuzrození je tu jako otevřená cesta k navázání na jiný počátek. Že také nejde o pouhou posloupnost, tomu nasvědčuje možnost nerovnoměrného postupu (1:27,30).² Zdá se, že je dvojí typ počátku a původu. Je možno světsky vědět, odkud jest JK, a přece neznat jeho pravý původ. Židé měli tuchu o této skutečnosti, ale rozuměli jí jako rozporné (7:27). Pro onen světský pohled vsutku skutečnost duchovní pochází jakoby odnikud, a dokonce jakoby nikam nemíří (3:8). Proto ti, kteří mají více smyslu pro duchovní hodnocení, urážejí se dokonce nad neprosvítajícím původem JK ve srovnání třeba s takovým Mojžíšem (9:29). Toto místo je však rovněž podivuhodnou připomínkou toho, že ani ono nesměřování nikam – po světsku vzato – nelze chápat tak jednoduše, jak by se snad nabízelo (9:30); nicméně je to opět ukázkou, že reálný, hmatatelný, světský konec, výsledek problematizuje duchovnost, a tím nepřehlednost, neprůzračnost počátku. Avšak řešení nás vyvede z rozpornosti. Posloupnost věčná, světská, tělesná, materiální je všude sledovatelná, ale neodhalí nám pravý původ a počátek. Abychom uviděli ten, je třeba jiného, nového, duchovního pohledu. Cestou k němu jest znovuzrození. Jen ten, kdo se znovuzrodil, může vidět království Boží (3:3), a tím také skutečnost, že JK není z tohoto světa (8:23). Pokud se tedy hledí na počátek tělesně, nenajde se pravý, opravdový, skutečný počátek, nýbrž jen cosi prostředního, tedy prostředek, materiál, nikoli hybná síla. Počátek není tedy – v pravém smyslu – pouze prvotním stadiem, nýbrž je silou, mohutností, zdrojem pohybu a postupu: všechny věci jsou skrze tento počátek učiněny (1:3). Nikterak není řečeno, že přímo, bez souvislosti s „předchozími“ skutečnostmi, bez navázání.

14. V. 55

¹ Čísla v závorkách odkazují k jednotlivým kapitolám a veršům Janova evangelia. – Pozn. red.

² Na průklepu k tomuto místu připsáno rukou: „též 1:15“. – Pozn. red.